

moči evropske kulture le s surovo silo; potrebno je, da se Evropa vedno spominja, da ima Kina štiri tisočletno kulturo, ki se znatno razlikuje od kulture krščanskih narodov, in ki se v Kini ceni in spoštuje. Evropske države ne smejo nikdar pozabiti, da so njih podaniki na Kitajskem nepovabljeni gostje, ki so si s silo priborili svoj dohod; Evropa naj se vedno spominja, da se Kitajci resno prizadevajo, čuvati svoje tradicije, vlado in nedotakljivost rodne zemlje, in pritrditi mora vsak, da ima 400 milijonski narod neizpodbojno pravico, urediti svoje bivališče po svoji volji. Te upravičene kitajske zahteve mora solidarično spoštovati cela Evropa. Kitajcem se mora v vsakem slučaju dokazati, da so Evropejci zastopniki kulture, ki je vzvišenejša od Kitajske. S tega stališča pa ne smejo evropske in ameriške vlade nikdar odobriti nastopa, ki bi bil v nasprotju z pravostjo in pravičnostjo. Krščanske vlade morajo marveč dokazati pred svojo vestjo in celim človeštvom, da pospešujo trgovinske interese v Kini, nimajo namena postopati krivično in zlobno.

Obrtnija.

Petrolejska industrija v Rusiji.

Iz Rusije prihaja največ petroleja v naše kraje. Baku je glavno mesto nafta-industrije in ta pokrajina silnega gospodarskega pomena za vso državo. Nafta je takorekoč življenski pogoj ruske industrije sedanjih dni, ker nadomešča na mnogih krajih drva in premog kakor kurivo, zato tudi nikjer ne pride toliko nafte v porabo, kakor baš v Rusiji. Ker pa je vprašanje po petroleju tudi izven Rusije ogromno, se prizadevajo tamošnji geologi, da razkrijejo več in več zakladov nafte v zemlji. To se jim tudi čisto posreči, kajti ne samo v evropskih pokrajinah Rusije je ogromno petroleja, tudi v Aziji je še veliko teh prirodnih zakladov, posebno v Kavkazu in v transkapiškem ozemlju. Jeden tak zaklad so našli nedavno v zahodnem Kavkazu v pokrajini imeretški v bližini naselbine Tedeletje. Zaklad obeta biti ogromen. Olje vre na mnogih krajih kar ščiščeno iz zemlje, a resnična zakladnica istega je še le v globočini kakih 100 metrov pod površjem. Poskušnja te nafte je dala 300 stopinj vrednosti. Drug velik zaklad je na nasprotnem koncu kavkaškega pogorja v okraju Kuba nedaleč od nove proge mej Baku in Petrovskem. V transkapiškem ozemlju so že pred več časa našli ogromne zaklade nafte v bližini Krasnovodska ob kaspiškem morju in na otoku Čeleki, katere zaklade že dvigujejo. Nadalje nameravajo pričeti izkoriščati tudi okolico Čangir-Tagiju in Teke-Beli v pokrajini Fergana na kitajski meji, kjer je tudi ogromno petroleja v zemlji. Tudi ti zakladi niso daleč od železnice (postaja Ansišan). To pa so le še neznatni deli ruskega bogastva nafte, mnogo mnogo je še neodkrita, kdo ve, koliko je ob novi sibirski železnici še v zemlji zakladov, kateri še čakajo delavne roke! Edina škoda je le, da se ruski domači kapital in ruska domača podjetnost tako malo briga za svoje podzemsko bogastvo, in da puščajo Rusi le tujcem, da se mastijo na njenem blagu. Dokaz o tej malomarnosti je baš sledeče dejstvo. Ruska

krona t. j. ruski car ima v Baku in tam okoli velika podjetja na petrolej. Človek bi mislil, da so ta kronska podjetja dobro nadzorovana, toda motil bi se. Z naftotoki na polotoku Apšeron, ki so last ruske krone uganjajo izvestni ljudje veliko zlorabo tako, da narašča iz te zlorabe škoda znašajoča mnogo milijonov rubljev. Stvar je namreč taka. Veliki otok Ašperon je monopolna toraj izključena last ruske krone in je poln petroleja. Toda od desetletij sem so se naselili ondi Perzi, Armenci t. j. judje in si osvojili kraj za krajem, brez da bi od vladne strani se kdo brigal za to, najbrže so bili merodajni krogi celo podkupljeni od privatnih podjetnikov. Ko pa je naposled venderle posegla vmes merodajna roka, so ti roparji na kronski lasti rekli, da jim ne more nikdo braniti, ker so že čez deset let lastniki in je njih posest že pravoveljavna. Na ta način je čez 3.000 desjatin kronske naftične zemlje prešlo v roke tem lopovom.

Ako se pomisli, da je ena sama desjatina na otoku Apšeronu vredna na tisoče, da, tudi do milijona rubljev, kolike škode ima krona tem potom. Ruska krona je leta 1813, ko je bil Kanat Baku priklopljen k ruski državi, uvrstila vse pokrajine in naftine zaklade na otoku Apšeron v državne posesti. Še le leta 1872 je podarila krona onim vojakom, ki so se izkazali s posebnim junastvom v kavkaški vojni, po 100 desjatin naftine zemlje, ki so smeli petrolej dobivati za svojo korist, a drugemu ni dovolila ničesar. Kolikor škode pa ima krona vsled tega ropa po tujcih, bi lahko pokrila velik del državnega budgeta. Iz tega poročila pa se vender da posneti kako ogromna bogastva hrani Rusija, in da bi Slovenci storili prav, ako se selijo v Rusijo.

Kmetijstvo.

Čebeloreja.

Vlada potrebuje novcev; vender ni nikoli v zadregi, kje bi jih dobila. Da nam je pa sladkor podražila, zadel je s tem srednji in nižje sloje ljudstva najhuje. Ker je pa človeški rod že navajen in podvržen sladkemu, zakaj bi ne segli po tem, kar nam je bolj zdravo, bliže in ceneje, in to nam nanosi naša toliko marljiva čebelica. Le glej jo, kako hiti od cveta do cveta in ne počiva pred, da težko obložena prileti domov, tukaj odloži svoje breme ter gre zopet nabirat. Tako dela naprej, dokler po šest- do osemtedenskem trudapolnem delu konča svoje življenje. — Med pa, ki ga nanosi v svoje stanovanje je sladčica, katero so že ljudstva v starem veku poznala in čislala. Iz strdi so si delali zdravo pijačo ter jo rabili za različna zdravila. Ko sem obiskal necega čebelarja, pravila mi je mati, da dobivajo otroci v kavo in mleko le med in ti otroci so bili zdravi, rudečelični in krepki, da jih je bilo veselje gledati. Čebele tedaj k hiši, in potem nam ne bo treba za sladkor denarja izdajati;

ker se je pa ta podražil, dobil bo tudi med še višjo ceno ter nam bo dobro došel dohodek.

Naša domovina je pa kakor nalašč stvarjena za čebelorejo. Družba sv. Mohorja je bila tudi že o tem prepričana, ko je izdala „Čebelarčeka“. Pri nas ima čebela dovolj paše. Zgodaj spomladi cveto po vrtilih vijolice in trobentice, po gozdih pa zdatno resje. Največ ji pa ponuja sadno drevje, katerega je ravno naš Slovenski Štajar jako bogat. Dokazano je tudi, da v krajih, kjer ljudje čebelarijo, sadno drevje bogateje obrodi. Ljubi Stvarnik je namreč med drugim tudi čebeli odločil delo opravljanja dela v naravi. Čebela letaje od enega cveta do drugega združuje s svojimi nožicami oboji plemenski prah.

Ni pa dovolj, ako kupiš čebele ter postaviš panj ali čebelnjak ali pod streho; čebelam je treba tudi pri delu pomagati ter jim ga olajšati, da imaš več dobička. Čebela ima mnogo sovražnikov, ki lahko uničijo ves zarod. Že živalca sama se nam smili, da mora poginiti, povrh tega trpimo pa še škodo. Ako se matica zgubi ali pogine, zgubimo ravno tako vse čebele ali dobiček od ednega panja. Po hudi zimi umori jih glad ali žeja. Iz teh in še mnogo drugih vzrokov razvidimo, da je treba k umni čebeloreji premakljivega satovja, katero je že pred mnogimi leti izumil župnik Dzirdzen. Pri tem satovju imamo čebele takorekoč v rokah, kajti pogledamo lahko če ima zarod matico, če je ta plodovita in če se niso v panju večje in njih črvi naselili; tudi laglje pokladamo čebelam medu ali sladkorja in vode, lahko jim stanovanje osnažimo, in kar je najvažnejše, kadar hočemo med imeti, nam jih ni treba neusmiljeno moriti. V jeseni ima vsak panj večinoma mlade čebele in te so poklicane zgodaj v spomladi iti na delo. Da imaš pa več delavk na spomlad, zakaj bi jih pa v jeseni moril. Panju, kateremu hočeš med ali vosek vzeti, umori v jeseni le matico. Vzemi pa zmiraj panj s staro matico, da ohraniš mlado; kajti čim mlajša je matica, tembolje je plodovita, namreč več jajec leže. Ostale čebele pa kadé zmeči mirnega hladnega dne k drugemu panju. Istotako lahko združimo več panjev v jednega. To se lahko zgodi le, če imamo panje s premakljivimi satovi. Ako združene čebele s tobakovim dimom nekoliko omamimo, bodo se popolnoma sprijaznile. — Zdaj imaš že v jeseni močen panj, čebel je mnogo in te se stisnejo v mrzli zimi; ker jih je pa mnogo, tem topleje jim je in čim topleje jim je, tem manj rabijo živeža. Ko pa pride vesela spomlad, jih gre mnogo na delo, in ti imaš zgodne in močne roje ter pričakuješ lahko vsled tega obilo medu.

Da je treba večkrat v panj čebelam pogledati, razvidimo iz sledečega: Enemu naših kmetov prileti pred par leti roj ter se mu vsede na drevo blizu hiše. Ker se gospodar ni oglasil, naprosi ta sosednega čebelarja za panj in ga postavi potem s čebelami vred tudi pri tem v ulnjak. Pogovorila sta se, da se bodeta v jeseni z medom delila. Ko je pa prišla jesen, imel bi rad ves med ta, ki je roj našel, on stuhta, da mu gre pravica do vse panjeve vsebine. Necega večera, ko čebelarja ravno ni

doma, pritihotapi se k ulnjaku in z žveplom pogumno zamori svojo živo lastnino. Veseli se sladke strdi, pa, ko odpre panj, najde le nekaj razjedenih satov, kaci 30 žveplanih čebelic mnogo nesnage in še več tolstih vešč in njih črvov.

Priporočujemo tedaj panje s premakljivimi sati, vendar nočemo povdarjati: s starim proč! Tudi stari naj ostanejo v čebelnjaku, dokler se čebelar ne priuči in privadi dela s premakljivimi sati. Tudi čebelarju je treba zmiraj čitati — tudi on se nikdar ne izuči. Panj s premakljivimi satovi lahko napravi vsak mizar po vzorcu, katerega se ali kupi ali sposodi. Suhe deske se pa nahajajo pri vsakem našem kmetu in temu so naše vrstice namenjene.

Ocetna kislina je strup.

Že nekaj časa sem čuje se o zastrupljenih po ocetni kislini, tako da se ne samo sodnija, ampak tudi časopisje mora s tem pečati ter pisati proti razširjavi tega nevarnega izdelka.

Pred kratkim (5. julija t. l.) bila je v Gradcu sodnijska obravnava, in je bila neka tamošnja gostilničarka obsojena na dvamesečni zapor, ker je ocetno kislino brez nadzorstva pustila in nek obliznjivi deček je potegnil par požirkov, misleč, da je vino, a je po groznih bolečinah umrl.

Ocetna kislina je ravno nasprotno, kar je naravno izdelani jesih ali pa vinski jesih, ker je napravljena iz lesa, ter je torej kemični izdelek. Ta kislina je še le razredčena z 30—40krat toliko množino vode porabna za jesih. Okusna ni tako, kakor štajarski jesih, zdrava tudi ni; če pa pomislimo, kako se mora skrivati in koliko imeti opravila z pomešavanjem, je tudi predraga.

Ako k zgornjem smrtnem slučaju navedemo še slučaje: 25. maja t. l. je na Kranjskem nek deček materi vzel steklenico in pokusil ocetno kislino, umrl je; dalje je nek delavec premalo razredčil kislino za solato, plačal je svojo neprevidnost s smrtjo v 4 dneh, še s temi slučaji ni konec zastrupljenj, nasprotno, ravno na deželi pri delavskem stanu so ljudje bolni, a ne vedo od česa, ker potovalci svoje blago najraje ponujajo ljudem, kateri ne poznajo te strupene tvarine. Steklenice so z „Nerazredčeno ni užitno“ zaznamovane, a to ne koristi dosti, kakor se razvidi iz smrtnih slučajev.

Ocetna kislina je blago, katero bi se moralo prepovedati agentom ponujati — ker je strup.

Družinski oče ali gospodinja pa bi se morali varovati takih izdelkov, ter raje domači jesih uživati — ne pa nesreči vrata odpirati.

Ocetna kislina pa je koristna za zatiranje stenic, kot jedilni jesih pa ne spada v promet, ker je strup in so oblasti že radi množičnih se nezgod počele delati na to, da se nekaj proti razprodaji ukrene.